

TĚŠÍNSKO

ročník 62 • 2019 • číslo 1

1 Editorial

ČLÁNKY A STUDIE

- 3 **Utváření nové hranice Slezska roku 1742 se zřetelem k Těšínskému knížectví**
Michal Kubica
- 17 **Krvavá epizoda česko-polské války**
Malé Kunčice a Žibřidovice 26. ledna 1919
Daniel Korbel
- 29 **Památník bojů o Těšínsko v Orlové**
Lenka Nováková

MATERIÁLY

- 47 **Konfese před prosperitou?**
Sonda do tématu konfesijní (e)migrace v Těšíně ve druhé polovině 17. století
Veronika Chmelařová
- 65 **Biodiverzita vrcholu Girové a blízkého okolí**
1. část – Botanika
Agata Krausová – Tomáš Krajča

ROZMANITOSTI

- 75 Muzeum Těšínska v roce 2018 | Výroční zpráva | *Zbyšek Ondřeka*
- 87 Zajímavé invazní druhy na Těšínsku | Psík mývalovitý (*Nyctereutes procyonoides*, Gray, 1834) | *Vendula Zbytovská*
- 89 Návrat paměti místa aneb K obnovenému kříži v Lipinském lese ve Frýdku | *David Pindur*
- 93 Zapomenutý ostravský hudebník a pedagog Václav Ševčík | *Robert Musialek*
- 97 Československé státní hranice na Těšínsku a Kysucích v roce 1938 | *Zbyšek Ondřeka*
- 101 Padesát let festivalu Slezské dny v Dolní Lomné | *Monika Kupková*
- 113 Sto let od narození popraveného letce a odbojáře Vladimíra Pitky | *Svatopluk Kučera – Ivanka Kučerová*
- 115 Nedohrál vítr | *František Všetěčka*
- 117 Konference „Na rozhraní starých monarchií a nových republik“ v Katovicích | *Ondřej Kolář*
- 118 Za Olgou Tlučkovou | *Jiřina Veselská*
- 121 Místecký děkan a farář Josef Maňák (1950–2018) ve vzpomínkách kněze | *Marek Večerek*
- 125 Odešel Mariusz Makowski, těšínský historik, muzejník a přítel | *Zbyšek Ondřeka*

Z NOVÉ LITERATURY (nejen) O TĚŠÍNSKU

- 127 Drápala, Daniel: Portáši. Historie a tradice
- 128 Jež, Radim – Pindur, David et al.: Dům, palác a zámek v hmotné kultuře Slezska / Dom, pałac i zamek w kulturze materialnej Śląska
- 131 Augustinková, Lucie – Barcuchová, Kateřina: Zámek v Rychvaldě. Stavba, obyvatelé, proměny
- 133 Jež, Radim – Pindur, David a kol.: Bohumín. Pohledy do minulosti města
- 134 Majer, Petr – Ondřeka, Zbyšek – Saheb, Jan: Českoslovenští legionáři z Těšínska
- 136 Przeperski, Michał: Nieznośny ciężar braterstwa. Konflikty polsko-czeskie w XX wieku
- 141 Hřčková, Michaela: Antonín Kroča. Malíř života a duše
- 142 Sborník Státního okresního archivu Frýdek-Místek 15

Krvavá epizoda česko-polské války

Malé Kunčice – Žibřidovice 26. ledna 1919

Daniel Korbel

Tato bitva, jedna z mnohých v této válce, byla výjimečná. Měla dalekosáhlé důsledky, neboť přímo vedla k odchodu polského vojska z Těšína bez boje. Zároveň zde zemřel nejnámější polský důstojník s nejvyšší hodností v tomto válečném konfliktu.

Po prvních dvou dnech bojů, které započaly 23. ledna 1919 po 8 hodině ranní u Bohumína, již české velení vědělo, že neexistuje šance na relativně snadné „administrativní“ převzetí Těšínského Slezska. Příjezd „dohodové komise“ do Těšína skončil fiaskem, stejně jako falešné informace o tom, že česká intervence je zákrokem vojsk Dohody.¹ „Komise“ sestávala z anglického, francouzského a italského důstojníka, dále pak podplukovníka Josefa Šnejdárka (velícího československým vojskům) a amerického důstojníka českého původu, poručíka Arthura Vosky. Její složení a úkoly byly stanoveny již dříve na jednáních v Praze za účasti československého ministra národní obrany Václava Klofáče.² Nepodařilo se jí však oklamat opatrného plukovníka Franciszka Ksawery Latinika, velitele polských vojsk. Polští vojáci se postavili na ozbrojený odpor a o Bohumín, Karvinou či Jablunkovský průsmyk byly svedeny krvavé bitvy.

Podle údajů, které v roce 1924 publikoval kapitán Artur Pekárek, pobočník podplukovníka Josefa Šnejdárka³ velícímu útoku na Těšínské Slezsko, v den zahájení operace, 23. ledna 1919, čítaly české síly kolem 7 000 osob, včetně elitních oddílů československých legionářů z 21. střeleckého pluku francouzských legií (tři prapory) a 35. pěšího pluku italských legií (dva prapory). Taková síla by jistě plně stačila k obsazení a pacifikaci Těšínského Slezska, kdyby postup s „dohodovou komisí“ vyšel a polská armáda by se bez většího odporu stáhla za řeku Bílou (Biała) do Haliče. Pro velké bojové operace k prolomení tvrdé obrany, útokům na Těšín a Bílsko a současně zajištění již obsazeného území, byly využité jednotky početně příliš slabé. České velení se již 25. ledna rozhodlo zastavit větší útočné akce a přeskupit své síly. Začalo rovněž narychlo shánět další jednotky.⁴ Do večera 24. ledna zde přibýly první oddíly 2. pěší brigády podplukovníka Jindřicha Lva Hanáka, tzv. domácího vojska, vytvořeného z českých jednotek bývalé rakousko-uherské armády. Do 27. ledna postupně přibývajících poslední části této brigády rozšířily české síly o dalších 5 000 vojáků.⁵

Síly polských obránců ve chvíli útoku čítaly kolem 2 300 důstojníků a vojáků regulérního vojska: kolem 2 000 vojáků těšínského pluku a 340 vojáků wadowického pluku obsazujících Bohumín. Podporou bylo také více než 540 uniformovaných a dobře vyzbrojených četníků vykonávajících policejní úkoly.⁶ V oblastech zabraných v prvních dnech bylo k dispozici kolem tisícovky nejčastěji neuniformovaných a slabě vyzbrojených příslušníků polské milice Těšínského knížectví (Milicja Polska Księstwa Cieszyńskiego) a civilních dobrovolníků. Početně nejsilnější, vlastenecky naladěné byly rotý milice z Doubravy, Fryštátu, Karviné a Třince.⁷ Již 23. ledna jako jedna z prvních dorazila na pomoc 6. rota z Živce a téhož dne večer do Těšína přibyla také jízdní švadrona a pěší švadrona 2. pluku švališerů pod velením rotmistra Jana Pryzińskiego. Následujícího dne, 24. ledna před polednem – dvě rotý (10. a 11.) z wadowického pluku poručíka Mazura a jedna rota 16. tarnovského pluku. Dne 25. ledna dorazily dvě poslední rotý wadowického pluku (z Olkusze a Živce) a poslední dvě rotý 16. pluku tarnovského (z Tarnova) a jedna rota 8. pluku (z Krakova).⁸ Téhož dne dorazila také baterie o dvou dělech těžkého dělostřelectva (z Krakova), která se však do 28. ledna nezúčastnila bojů.⁹ Díky vzrůstajícím posilám čítaly polské síly na Těšínsku 26. ledna 1919 celkově 21 rot pěchoty, jednu pěší a jednu jízdní švadronu

Kapitán Cezary Haller, kolem r. 1918, commons.wikimedia.org; praporek Silvestr Bláha, podzim 1918, Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv

a čtyři dělostřelecké baterie. V předchozích bitvách však polské jednotky utrpěly velmi velké ztráty, k nimž mj. patřilo několik stovek zajatců, především z bohumínské posádky, a také ti vojáci z těšínského pluku, kteří dezertovali při nočním ústupu z karvinského revíru. Poměr sil a drtivá převaha československých sil se proto ještě zvýšila.

Generální vojenské velitelství v Krakově, jež se odpoledne nebo večer 23. ledna dozvědělo o ztrátě Bohumína a zajetí jeho polské posádky, podniklo kroky k obnovení pravého křídla polských sil a zajištění dosud nechráněné tzv. Severní dráhy (na trase Bohumín – Žibřidovice – Dědice – Krakov). Okresní vojenské velitelství ve Wadowicích dostalo rozkaz k organizaci jednotky, která měla být ještě 24. ledna vyslána po železnici do Žibřidovic. V jejím čele stanul kapitán Cezary Haller, jenž v listopadu 1918 vstoupil jako dobrovolník do polské armády a byl přidělen k pěšímu „wadowickému“ pluku.¹⁰ Tento mladší bratr generála Józefa Hallera, narozený roku 1875, pocházel ze známé haličské rodiny s vlasteneckými tradicemi, přičemž jeho předci bojovali v listopadovém (1830–1831) a lednovém povstání (1863–1864). Studoval na dělostřelecké katedře Technické akademie ve Vídni a absolvoval vojenskou službu v rakousko-uherské armádě. V roce 1911 byl zvolen z kandidátky strany konzervativců poslancem rakouského parlamentu, kde intervenoval ve věci Poláků v Těšínském Slezsku a legionářů Józefa Piłsudského. Ještě v říjnu 1918 byl pro své konzervativní smýšlení a loajální postoj k Habsburkům částí středisek hnutí za polskou samostatnost hodnocen nezvykle kriticky. Eugeniusz Romer, profesor geografie a kartograf, expert v polské delegaci na pařížských mírových jednáních, který se mj. v září a říjnu 1918 účastnil polsko-českých jednání týkajících se budoucích hranic,¹¹ velmi kriticky zhodnotil chování Cezaryho Hallera coby poslance Polského kruhu ve vídeňském parlamentu: *Nechť zde ta jména, jež se do poslední chvíle v rakouském parlamentu poskvrnila loajálností, zůstanou v paměti stigmatizována: Abramowicz, Baworowski, Gotez, Halban, Haller [...].*¹²

Dne 24. ledna se ve wadowickém obvodu podařilo shromáždit polovinu praporu složeného ze dvou rot wadowického pluku se dvěma kulometry, celkem 240 mužů.¹³ Večer téhož dne tyto posily vyjely vlakem do Žibřidovic. Následujícího dne polská obrana Těšínského Slezska probíhala od Živic přes Albrechtice, Stonavu, Louky, Pohvizdov do Velkých Kunčic. Pravé křídlo polské obrany obsadil poloviční prapor kapitána Cezaryho Hallera: rota poručíka Henryka Tauba se nacházela na nádraží v Žibřidovicích, rota poručíka Stanisława Karolusa v Malých Kunčicích¹⁴

Nádraží v Žibřidovicích, r. 1919, archiv autora

(kde měl velitelství kapitán Haller) a vyčleněná četa v Horních Žibřidovicích. V důsledku špatné komunikace generálního velitelství v Krakově a velitelství v Těšíně předával informace o zaujetí těchto pozic kapitán Haller do Krakova, ale štáb v Těšíně s ním neměl telefonické spojení.¹⁵ Kromě toho až do rána 26. ledna s ním nenavázala žádné přímé spojení hlídka švaliérů ani 4. rota tarnovského pluku, která 25. ledna večer obsadila Velké Kunčice.¹⁶

Rota poručíka Henryka Tauba, jež obsadila Žibřidovice, podnikla 25. ledna cíle průzkumné akce. Ráno poslal Taub patrolu směrem k Petrovicím, kde došlo ke střetu s hlídkami českého 12. mysliveckého praporu. Odpoledne narazila další hlídka v Mizerově na odpor 10. roty 3. praporu 21. pluku francouzských legií, které velel poručík Robert Smutný.¹⁷ V těchto aktivitách byli velmi užiteční místní milicionáři ze Žibřidovic a Malých Kunčic, kteří výborně znali terén. Obě lokality byly součástí druhého praporu milic ve Fryštátě a jeho 6. roty.¹⁸ V čele milice v Žibřidovicích stál energický a zasloužilý polský aktivista Rudolf Kolaczek.¹⁹ Informace o silách rozmístěných ve Fryštátě měli také přinášet fryštátští Poláci.²⁰ Tyto aktivity vytvářejí podporučíku Taubovi dobrou vizitku, co do znalosti taktiky a vojenského řemesla se týče. Vysoké hodnocení nepřímo potvrzuje „Velitelský deník 21. pluku francouzských legií“ (z období od 10. června 1918 do 26. května 1919), v němž čteme, že legionáři narazili na silný odpor v Žibřidovicích, odkud stále narušovaly jejich hlídky střelbou z pušek i kulometů.²¹ V Ráji, nacházejícím se naproti Malých Kunčic, zaujala pozice 11. rota 3. praporu 21. pluku francouzských legií, která obsadila mj. i budovu školy.²²

Dne 26. ledna velení českých vojsk ještě neplánovalo hlavní útok na Těšín. Jednak nemělo kompletní informace o početnosti polských sil a množství posil, které již dorazily do Těšína, jednak stále probíhala reorganizace zásobování a přesun vojsk z Čadce do Frýdku. Bitvy o Žibřidovice a Malé Kunčice, které jsou hlavním tématem této studie, začaly z iniciativy jednoho z nejlepších českých důstojníků této války, velitele tohoto úseku československé fronty, praporečníka Silvestra Bláhy. Absolvent vysoké školy technické v Praze, narozený v roce 1887, většinu vojenské služby odsloužil v dělostřeleckém pluku v Krakově. Po vypuknutí první světové války byl mobilizován do rakousko-uherské armády, bojoval u Přemyšle, a zde se také v roce 1915 dostal do ruského zajetí. V roce 1917 vstoupil v Rusku do československých legií a v říjnu téhož roku odjel do Francie, kde od srpna 1918 velel 11. rotě 21. pluku francouzských legií. Se svým plukem

absolvoval celou bojovou linii západní fronty v posledních měsících války. V lednu 1919 se vrátil do Československa jako velitel 3. praporu 21. pluku francouzských legií v hodnosti praporečníka.

Československý útok započal o půl páté ráno v neděli 26. ledna.²³ Vedený byl z Petrovic podél železniční trati na Žibřidovice 17. mysliveckým praporem, který byl podpořen palbou čtyř (dvě děla) z tzv. moravské baterie, která zaujala palebné postavení u hospody Dolanie u silnice v Horních Marklovicích. Kvůli této dělostřelecké palbě se musela jednotka poručíka Tauba, rozvinutá v rojnici, skrýt v různých objektech ve vesnici a na nádraží. Souběžně z Mizerova a Ráje přes tzv. Černý les (kterým dnes probíhá česko-polská hranice) udeřila pod vrchním velením kapitána Reše 10. a 11. rota podporovaná polovinou 12. kulometné roty (všechny z 3. praporu 21. střeleckého pluku francouzských legií).²⁴ Českoslovenští legionáři rozvinuli útok, takže 11. rota, jež zaútočila na Malé Kunčice, zároveň svým pravým křídlem vstoupila do mezery mezi polskými oddíly a odřízla je od Velkých Kunčic. Současně postoupila 10. rota mezi Žibřidovice a Malé Kunčice a obklíčila obránce nádraží v Žibřidovicích, napadené 17. mysliveckým praporem.

Průběh tohoto střetu mj. popisuje velitel Polské milice Těšínského Slezska, poručík Jerzy Szcurek. Podle něj měl kapitán Haller v reakci na průběh bitvy o nádraží v Žibřidovicích vyrazit na pomoc v čele roty podporučíka Karolusa.²⁵ Na cestě z Malých Kunčic do Žibřidovic byla tato jednotka napadena 10. rotou 3. praporu 21. střeleckého pluku francouzských legií a úplně zničena. Tehdy měl být také postřelen kapitán Haller, jedoucí na koni. Při pěším ústupu se zbytky roty směrem na východ k Pruchně asi po 800 metrech kvůli velké ztrátě krve zemřel. Poručík Szcurek se však tohoto střetu osobně nezúčastnil, opíral se pouze o výpovědi svědků a jeho popis se zdá být velmi „přibarvený“. Vše nasvědčuje tomu, že polské oddíly v Malých Kunčicích byly zaskočeny československým útokem. Mrazivou noc vojáci přečkali ve dvou místních hostincích a soukromých domech. Podle výpovědi faráře z Malých Kunčic Alojze Gałuszky v dopise vdově po kapitánu Hallerovi z března 1919 polští vojáci v momentě útoku ve svých kvartýrech právě připravovali snídani.²⁶ Kapitán Haller se pokusil zorganizovat obranu, ale jeho kůň byl raněn a on musel se svými vojáky ustoupit pěšky, přičemž byl postřelen do kyčle. Následně po ujití asi 500 kroků upadl a vykvrácel k smrti.²⁷ Tento popis události je rozhodně reálnější, o momentu překvapení může rovněž svědčit nevelký počet padlých. Kromě kapitána Hallera byli zabití Mieczysław Sikorski z Łodže, Andrzej Krzemień z Brzezinky u Osvětimi, Jakub Wowra z Brzeszcze (pohřbeni

Původní dřevěný kříž v místě smrti kapitána Cezaryho Hallera v Malých Kunčicích, r. 1926, archiv autora

Henryk Taub v uniformě podporučíka 20. praporu rakousko-uherské armády, r. 1918, archiv autora

na farním hřbitově v Malých Kunčicích). Čtvrtým padlým byl Józef Niciak ze Zagórza, který pravděpodobně padl poblíž Žibřidovic, poněvadž po bitvě přikázali Češi převést jeho tělo na hřbitov v Žibřidovicích. Zbývající vojáci podřízeni kapitánu Hallerovi se buď dostali do zajetí, anebo rozprášeni ustoupili směrem na Pruchnou a Velké Kunčice. Kapitán Cezary Haller byl polským důstojníkem s nejvyšší hodností, jenž zemřel během této války.

Rota poručíka Henryka Tauba, která obsadila Žibřidovice, byla mnohem lépe připravena k boji. Před budovu nádraží byla směrem k Petrovicím poslána hlídka a rozvinuta rojnice. Byla to pravděpodobně zásluha mladého (narozen roku 1898 v Strzyżowie), ale již zkušeného velitele.²⁸ Ještě coby neplozetý se v roce 1914 přihlásil do Piłsudského legií,²⁹ ale s ohledem na nízký věk nebyl přijat. V listopadu 1918 coby bývalý poručík c. k. armády vstoupil jako dobrovolník do pěšího wadowického pluku.³⁰ Po zprávě o českém

útoky 24. ledna 1919 se rovněž jako dobrovolník přihlásil do formovaných posil vysílaných na českou frontu.³¹ Poručík Taub nejenže dobře splnil svou velitelskou povinnost, když vyslal hlídku a udržoval od svítání svůj oddíl v bojové pohotovosti, ale také statečně velel obraně nádraží.³² Když během boje zůstal v čele zhruba 30–40 vojáků obklíčen ve staniční budově vojáky českého 17. mysliveckého praporu a části vojáků 10. roty 3. praporu 21. pluku francouzských legií, pravděpodobně se pokusil o zoufalý pokus prorazit. Svědčí o tom zpráva jeho podřízeného, četaře Bychawského, podle níž poručík Taub *raněný vpadl do domu*.³³ Zranění, jež se později ukázalo být smrtelné, utrpěl po opuštění nádražní budovy. Těžce raněný byl Čechy převezen do nemocnice v Orlové, kde téhož dne zemřel, pravděpodobně na následky průstřelu plíce. Dne 28. ledna 1919 byl pohřben na židovské části hřbitova v Orlové.³⁴ Po záboru části českého Těšínska Polskem na podzim roku 1938 byly jeho ostatky exhumovány a 16. dubna 1939 převezeny na židovský hřbitov ve Wadowicích, kde byl pohřben se všemi vojenskými poctami.³⁵

V bojích o Žibřidovice zemřelo rovněž šest polských vojáků, kteří byli pohřbeni v hromadném hrobě na místním hřbitově (společně s Józefem Nieciakem z roty podporučíka Karolusa z Malých Kunčic). Zhruba 90 obklíčených vojáků z roty podporučíka Tauba a z čtyř obsazující Horní Žibřidovice bylo zajato.³⁶ Zbývající pak ustoupili podél železniční trati směrem na Pruchnou. V českých publikacích se uvádějí až desítky zabitých na polské straně.³⁷ V polské literatuře se však podobné údaje nevyskytují, počet pohřbených na hřbitově činí pouze deset či jedenáct vojáků a dva důstojníky, toto číslo je určitě bližší skutečnosti.

Na české straně byli v bojích o Žibřidovice a Malé Kunčice zabiti či smrtelně zraněni Karel Talák, četař 10. roty, František Korynta, střelec 10. roty, Josef Linek, střelec 11. roty a velitel 10. roty poručík Robert Smutný, český důstojník s nejvyšší hodností, jenž zemřel v sedmidenní válce.³⁸

Dopoledne se nadporučík Stanisław Hojnowski, velitel 4. roty 16. tarnovského pluku, dlícího ve Velkých Kunčicích, na základě slyšitelných ozvěn bojů v Malých Kunčicích pokoušel prostřednictvím čtyř poručíka Tumana, poslané směrem na Malé Kunčice, navázat kontakt s polovičním praporem kapitána Hallera.³⁹ Četa však narazila pouze na legionáře československého 3. praporu 21. pluku francouzských legií. V následujících hodinách ustoupila rota nadporučíka Hojnowského z Velkých Kunčic na Hažlach. Informace o rozbití pravého křídla polské obrany byla předána velitelství v Těšíně.

Souběžně s útokem skupiny praporečníka Bláhy na Žibřidovice a Malé Kunčice začal koordinovaný útok skupiny praporečníka Vlasáka směrem na Louky a Stonavu. Jedenáctá rota wadowického pluku, která pod velením nadporučíka Bronisława Kawalkowského bránila Stonavu, byla v důsledku těžkého a krvavého boje zdecimována a rozptýlena prvním praporem 21. pluku francouzských legií.⁴⁰ Ve stejné době zaútočil z Horní Suché na Albrechtice 13. myslivecký prapor z Olomouce. Několik desítek statečných milicionářů pod velením poručíka Pawlase více než hodinu zadržovalo tento útok, avšak nakonec s těžkými ztrátami podlehl početní převaze. Kolem 16. hodiny byly boje v této oblasti ukončeny.

Plukovník Latinik měl již kolem 14. hodiny informace o zničení oddílu kapitána Hallera. Úsek Severní dráhy ze Žibřidovic do Dědic zůstal bez polské ochrany.⁴¹ Českoslovenští vojáci tak měli otevřenou cestu k nechráněným železničním a silničním mostům na řece Visle v Drahomyšli. Vystala reálná hrozba vstupu silných československých jednotek na území mezi Těšínem a Skočovem a obklíčení polských sil, které se stále nacházely na linii řeky Olzy.

Současně byly přerušeny polské obranné pozice u Stonavy a Albrechtic. Plukovník Latinik tak učinil těžké rozhodnutí vydat Těšín bez boje a stáhnout vojáky na novou pozici opírající se o tok řeky Visly. V pozdních večerních hodinách 26. ledna započaly polské oddíly ústup, který však byl proveden velmi špatně a chaoticky. Ve vzrůstajícím zmatku jeden z důstojníků rozkázal vydat vojákům zásoby tvrdého alkoholu, jež už nebylo možno vyvézt.⁴² Jak vzpomíná kaplan těšínského pluku Karol Grycz: *vojákům bylo povoleno vrhnout se na zásoby kořalky, opili pak úplně ztratili povědomí o disciplíně.*⁴³ Další prohrané střety, noční ústup a nadměrné množství alkoholu vedly u vojáků k úpadku morálky. Ti z příslušníků těšínského pluku, kteří při ústupu na Skočov opouštěli své rodné domy, ve velké míře dezertovali a do Skočova dorazilo jen 30 % z původního počtu pluku.⁴⁴ Došlo také k situaci, kdy někteří vojáci, zcela opilí přidělenou kořalkou (pravděpodobně z 12. wadowického pluku), již měli ve Skočově obsadit vyznačené pozice, nechtěli v této stanici vystoupit a jeli dále do Bílska. Teprve tam byli eskortou přivedeni do kasáren „k vystřízlivění“.⁴⁵ Tento dramatický ústup prakticky zdvojnásobil bojové ztráty z 26. ledna. Velká část vojáků a důstojníků, kteří dorazili na nové pozice na linii řeky Visly, byla šokována a deprimována dosavadním průběhem bojů a především opuštěním Těšína po relativně krátkém odporu na jeho předpolí.⁴⁶

Podle zpráv svědků, polských vojáků i civilních osob, se měli v době bojů o Žibřidovice a Malé Kunčice a po jejich skončení čeští vojáci dopouštět válečných zločinů spočívajících v dobíjení raněných a vraždění zajatců. Takové případy se během této války stávaly. Potvrzením polských svědectví popisujících některá z nich jsou také vzpomínky poručíka Ladislava Preiningera, vojáka 1. praporu 21. pluku francouzských legií.⁴⁷ Nicméně kritická analýza u mnoha takových zpráv ukazuje jejich neodůvodněnost. V případě bojů o Žibřidovice a Malé Kunčice je třeba obrátit pozornost na informace týkající se úmrtí důstojníků veličích polským oddílům, např. četař Bychawski, voják roty vedené poručíkem Taubem, vypověděl, že: *[...] skupina této roty v Žibřidovicích obklíčená ze všech stran se vzdala v počtu 30 osob. Již bezbranní byli postřílení, živých zůstalo 7 a ti byli zajati.*⁴⁸ Je však těžké považovat tuto výpověď za pravdivou. Vyvraždění

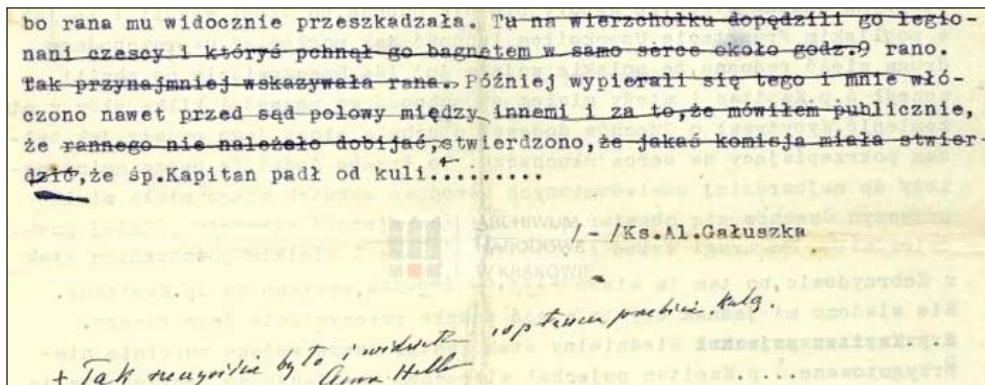

Robert Smutný, velitel 10. roty 21. pluku československých legií ve Francii, jedna z obětí sedmidenní války na Těšínku, Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv

Polské oběti sedmidenní války před pohřbením na hřbitově ve Stonavě, Muzeum Śląska Cieszyńskiego

23 bezbranných zajatců by se jistě stalo největším masakrem této války a nejsou o něm žádné informace v jiných polských zprávách a zdrojích. Na hřbitově v Žibřidovicích bylo pohřbeno pouze šest obránců – což je nejpravděpodobnější počet padlých v bitvě. Četař Bychawski popsal také okolnosti smrti svého velitele: *Poručík Taub vpadl zraněný do domu a tam ho Češi dobili bajonety.*⁴⁹ Existuje také druhá zpráva potvrzující dobití téhož důstojníka: *Podporučík Taub, raněný, byl doražen bodnutím bajonetem, potom okraden o peníze, hodinky atd. – Svědek: Stefan Pecharski, voják z wadowického pluku.*⁵⁰ Z židovské matriky uložené v Národním archivu v Praze však víme, že Češi se snažili raněnému poručíku Taubovi poskytnout pomoc a odvezli ho do nemocnice v Orlové. Oficiální příčinou jeho úmrtí uvedenou v úmrtním listu byl průstřel plíce.⁵¹ Rovněž v případě úmrtí kapitána Hallera se vyskytují zprávy o jeho brutálním dobití.⁵² Nejvíce věrohodným by se zdálo svědectví kněze Alojze Gałuszky, faráře v Malých Kunčicích a těřlického rodáka, důvěryhodného a respektovaného člověka, majícího informace od svědků (svých farníků). Tuto verzi okolností kapitánovy smrti navíc veřejně vyhlásil (v kázání?) a měl být za to Čechy postaven před „polní soud“. Tyto informace poskytl také vdově po kapitánu

Ukázka z dopisu Alojze Gałuszky Anně Hallerové s její vlastnoruční poznámkou o manželově smrti, 18. března 1919, Archiwum Narodowe w Krakowie

Rytířský kříž Řádu znovuzrození Polska (Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski) a potvrzení o jeho udělení 22. října 1918 prezidentem Polska Andrzejem Dudou in memoriam podporučíku Henryku Taubovi, padlému v Žibřidovicích, foto Daniel Korbel

Hallerovi v dopise z 18. března 1919, když jí napsal, že ustupujícího kapitána Hallera *dohonili Češi a některý ho bodnul bajonetem přímo do srdce kolem 9. hodiny ráno. Alespoň tak vypadala rána [...]*.⁵³ Přesně tato věta byla v dopise přeškrtnuta Annou Hallerovou, sestrou zesnulého kapitána, která pod ní připsala rukou: *Tak to opravdu bylo a viděla jsem na kabátě díru po kulce, potvrzující, že její bratr nebyl dobit československými vojáky. O dobití kapitána Hallera nejsou žádné zmínky ani v publikaci Zarys historii wojennej 12-go pułku piechoty* vydané v roce 1928 v edici *Zarys historii wojennej pułków polskich 1918–1920*. Rovněž plukovník Latinik se ve svých pamětech *Walka o Śląsk Cieszyński w 1919 r* o tom nezmiňuje, což by v případě dobití tak známého a významného důstojníka jistě neopomněl uvést.

Proti informacím týkajícím se okolností úmrtí kapitána Hallera se vyznamenal také český velitel, podplukovník Josef Šnejdárk v autobiografii *Co jsem prožil* vydané v roce 1939. Napsal tam toto: *Dověděl jsem se, že jistá propaganda rozšířila zprávu, že „česká soldateska“ mrtvému – či živému – kapitánu Hallerovi vypíchla oči. Byla to ovšem lež, ale lež, v kterou začnou věřit tisíce lidí, je potom těžko rozlišitelná od pravdy. Proto jsem jel ihned poklonit se ostatkům nepřátelského hrdiny, dal jsem jeho tělesné pozůstatky uložit do slušné rakve, nařídil jsem kondukt a dal jsem mrtvého důstojníka dopravit na linii mezi oběma vojsky. Zavolal jsem polské důstojníky. Tam – rakev otevřít, spočítat oči, zjistit, že tělo je neporušené a pietně uloženo. – Řeči ztichly.*⁵⁴ Podplukovník Šnejdárk, pišící knihu 18 let po těchto událostech, zapomněl na přesné okolnosti problematiky vydání těla kapitána Hallera polské straně, jež bylo dohodnuto diplomatickou cestou prostřednictvím Polského národního výboru (Komitet Narodowy Polski) v Paříži. Na žádost rodiny kapitána Hallera (pravděpodobně rovněž generála Józefa Hallera) prostřednictvím a za podpory Dohody bylo vyžádáno (již 30. ledna) po české straně vydání těla kapitána s vojenskými poctami. Český souhlas formou příkazu nebo rozkazu vydaného v Praze byl předán podplukovníkovi Šnejdárkovi.⁵⁵

Tělo Cezaryho Hallera, posmrtně vyznamenaného nejvyšším polským vojenským vyznamenáním – Stříbrným křížem vojenského řádu Virtuti Militari (Krzyż srebrny Orderu Wojennej Virtuti Militari) a povýšeného do hodnosti praporečníka, bylo převezeno do Dvorů (Dwory)

Plukovník Franciszek Ksawery Latinik, velitel polských vojsk na Těšínsku v sedmidenní válce, Muzeum Śląska Cieszyńskiego

u Osvětimi a tam pohřbeno 6. února 1919 s vojenskými poctami za přítomnosti četných delegací a tisíců osob v dodnes zachované rodinné kapli.⁵⁶ Avšak velitel obrany nádraží v Žibřidovicích poručík Henryk Taub, navzdory svému hrdinskému jednání, upadl do zapomenutí a byl jediným z polských důstojníků padlých v boji během této války, který posmrtně neobdržel Virtuti Militari nebo Kříž za chrabrost (Krzyż Walecznych). Je těžké zjistit důvody této situace, zvláště když přihlédneme ke skutečnosti, že generál Franciszek Ksawery Latinik, velitel polských vojsk bránících Těšínské Slezsko, byl v letech 1920–1922 členem první prozatímní kapituly řádu Virtuti Militari a nenapravitelne nespravedlnost. Abych navrátil povědomí o mladém hrdinovi, jenž položil svůj život ve službě vlasti, obrátil jsem se na Kancelář prezidenta Polské republiky s žádostí o posmrtné vyznamenání poručíka Tauba. Díky pomoci pracovníků prezidentské kanceláře byla tato žádost přijata kladně a rozhodnutím z 22. října 2018 prezident Polské republiky

posmrtně udělil Henryku Karolu Taubovi rytířský kříž Řádu znovuzrození Polska (Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski) za vynikající zásluhy pro samostatnost Polské republiky.

Abychom shrnuli pro polské vojáky prohraný ozbrojený střet u Žibřidovic a Malých Kunčic 26. ledna 1919, je třeba obrátit pozornost na její příčiny. Nevysvětlitelnou skutečností je mezera v polské obranné linii mezi Velkými a Malými Kunčicemi a především absence spojení s plukou praporu kapitána Hallera. Nedostatečná koordinace mezi generálním velitelstvím v Krakově a velitelstvím v Těšíně může svědčit o vzrůstajícím chaosu. Podle zprávy těšínského evangelického vojenského kaplana, pastora Karola Grycze, se skládal štáb slezské fronty pouze ze tří osob: hlavního velitele podplukovníka Latinika, jeho pobočníka poručíka Figna a kapitána Palarczyka, který byl velitelem štábu, ačkoliv neměl vojenskou průpravu pro tuto funkci.⁵⁷ Štáb neměl navíc přímé telefonické spojení s podřízenými oddíly. Přímo na podplukovníka Latinika padá nedostatek tak základních věcí pro provádění vojenských operací, jako je komunikace s oddíly v terénu, chybějící plán a složení štábu pro případ ozbrojeného konfliktu s Československem.⁵⁸ Ten však vinil kapitána Hallera s poukazem, že na něm spočívala povinnost navázání spojení s vrchním velením fronty v Těšíně.⁵⁹

Bitevní schéma z 26. ledna se příliš nelišilo od těch z předchozích dnů. Navzdory odvaze polských vojáků, kladoucích tvrdý odpor, museli podlehnout přesile nepřítele, který mohl polské pozice volně obklíčit. Výše představený poměr sil a české převahy byl na napadených úsecích fronty ještě větší. Polské roty se bránily 4–5násobně početnějším českým praporům, např. pluka praporu kapitána Hallera proti dvěma československým praporům. Navzdory nedostatku řadových jednotek plukovník Latinik nedokázal docenit a plně využít potenciaální bojové síly polských milicionářů a dobrovolníků, kteří přece ve dnech 23.–24. ledna v karvinském revíru i v Jablunkovském průsmyku ukázali, že chtějí a umí neústupně bojovat. Stále se hlásili noví a požadovali zbraně, jež pro ně buď nebyly vůbec, nebo jim byly posílány ruské pušky, do nichž zase chyběly náboje.⁶⁰

Mezitím podplukovník Latinik, profesionální důstojník c. k. rakousko-uherské armády, absolvent Akademie generálního štábu ve Vídni, velel tak, jak ho to naučili, tedy bez iniciativy, která by mu umožnila jednat pružně a neschematicky. Jako velitel disponoval menšími silami než protivník a uvědomoval si, že nebude moci udržet Těšín. Nemajíce co ztratit, nechtěl přijmout riziko překvapivého manévru, protiútok na vybranou část fronty, kde mohl získat dočasnou

převahu. Podle naučených vzorů držel velké síly v Těšíně jako rezervu, kterou stejně nevyužil. Bylo to kolem 700 čerstvých vojáků, kteří dosud nebyli využiti v poli: šest rot pěchoty (čtyři z těšínského a dvě z wadowického pluku) a baterie těžkého dělostřelectva. Navíc ještě před českým útokem bylo z Pohvizdova do Těšína staženo asi 250 vojáků: 10. rota wadowického pluku a prapor těšínského pluku majora Topoliňského, který po nočním ústupu z karvinského revíru čítal pouze kolem 150 vojáků. Štáb v Těšíně měl také informace o dalších přibývajících posilách (tři roty pěchoty a dvě a půl baterie polního dělostřelectva), z nichž část dorazila večer.⁶¹ Na podporu kapitána Hallera nebo obránců Stonavy nebylo využito byť jen několika rot z těchto záložních sil.

Na důležité části polské fronty tak zůstal osamělý poloviční prapor kapitána Cezaryho Hallera, který příliš slabý a navíc nadměrně roztažený mezi Žibřidovicemi a Malými Kunčicemi čelil v boji početnějším československým silám. Chyby ve velení samotného kapitána Hallera a chaos ve vedení fronty v Těšíně vedly k celkovému zničení tohoto oddílu. Důsledkem porážky byla nutnost rychlého ústupu na linii řeky Visly a odevzdání Těšína bez boje.

Z polštiny přeložil David Pindur

RESUMÉ

Bloody Episode of the Czech-Polish War Kończyce Małe – Zebrzydowice, 26 January 1919

While the fighting over Kończyce Małe and Zebrzydowice on 26 January 1919 was not the largest battle of the Czech-Polish war, it had far-reaching consequences. The destruction of a squad led by Captain Cezary Haller uncovered the right wing of the Polish defence. This forced the officer in command of the Polish troops, Colonel Franciszek Ksawery Latinik, to order an expedited retreat to the Vistula at night. Thus, the city of Těšín itself changed hands with no fighting, and on 27 January 1919, it was taken over by the Czech troops. The soldiers and officers killed in the clashes included Lieutenant Robert Smutný, commander of the 10th company of the 21st regiment of the French legion, thus the highest-ranking Czech officer. On the other side, Cezary Haller, the highest-ranking Polish officer, also died in this short yet bloody confrontation. This important episode in the war over Těšín Silesia has as yet not been described in comprehensive terms. At the same time, a number of myths prevail over the course of the clashes and the circumstances in which the Polish officers died. The study strives to fill in the holes using details from both Czech and Polish sources.

KEYWORDS

1919; Poland-Czechoslovakia War; Těšín Silesia; Seven-day war, Kończyce Małe, Zebrzydowice

AUTOR STUDIE

- mgr Daniel Korbel; doktorand; Wydział Prawa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; rasdan@poczta.onet.pl

POZNÁMKY

- 1 KAMIŃSKI, Marek Kazimierz: *Konflikt polsko-czeski 1918–1920*. Warszawa 2001, s. 34; PRZYBYLSKI, Adam, *Walka o Śląsk Cieszyński w styczniu 1919 roku*. Warszawa 1932, s. 29; ŠNEJDÁREK, Josef: *Co jsem prožil*. Praha 1939, s. 166–167.
- 2 *Paměti kapitána Em. V. Vosky*. JAS Rodinný obrázkový týdeník, 1936, s. 9.
- 3 PEKÁREK, Artur: *Obsazení Těšína a útok na Skočov*. Vojenské rozhledy, 1924, č. 4, s. 173–181, zde s. 174.
- 4 Spěšné shánění nových jednotek dokládá nedostačnou českou vojenskou přípravu na vedení války o Těšínsko v plném rozsahu, stejně jako na ozbrojené obsazení dobytého území. Některé oddíly byly přepravovány i v noci, v otevřených nákladních vagoncích (při teplotách -20°C), bez polní kuchyně a zásob potravin, také bez střeliva pro těžké dělostřelectvo, což trvalo až do konce války, ačkoliv české posily docházely na těšínskou frontu až do posledních hodin.
- 5 SOLPERA, Jan: *Komplikovaná proměna: jak se z Pětasedmdesátníků v letech 1918–1920 stali Devěťadvacátí a nejen o nich*. Acta historica novodomensia 5. Jindřichův Hradec 2010, s. 65.

- 6 PRZYBYLSKI, Adam: *Walka o Śląsk Cieszyński w styczniu 1919 roku*. Warszawa 1932, s. 21.
- 7 SZCZUREK, Jerzy: *Z wielkich dni Śląska Cieszyńskiego. O milicjach ludowych w latach 1918–1920*. Cieszyn 1933, s. 37–38.
- 8 PRZYBYLSKI, A.: *Walka*, s. 55.
- 9 BIELSKI, Tadeusz Saryusz: *Wspomnienia legionisty, kapitana artylerii konnej, uczestnika pięciu wojen*. Kraków 2019, s. 216.
- 10 Ve wadowickém pluku sloužil rovněž Karol Wojtyła st., otec papeže Jana Pavla II., který se jako důstojník – vojenský úředník zřejmě podílel na vybavení jednotek pluku, jež byly posílány na těšínskou frontu.
- 11 VALENTA, Jaroslav: *Český Wallenrod (Politický důvěrník české Maffie Karel Locher v Krakově v r. 1918)*. Slovanské historické studie 19, 1993, s. 50–70, zde s. 63.
- 12 ROMER, Eugeniusz: *Pamiętnik paryski 1918–1919*. Wrocław 1989, s. 27.
- 13 Čtyři kulometry uvádí JANIK, Wojciech: *Bitwa pod Skoczowem 28–30 stycznia 1919 roku*. Cieszyn 1999, s. 75.
- 14 LEŚNIAK, Adam: *Pulkownik Stanisław Jan Karolus – zapomniany żołnierz z Oświęcimia*. Wadoviana. Przegląd historyczno-kulturalny, 2016, č. 19, s. 112–136, zde s. 120.
- 15 LATINIK, Franciszek: *Walka o Śląsk Cieszyński w r. 1919*. Cieszyn 1934, s. 59, 61; NOWAK, Krzysztof: *Na prawym brzegu Olzy w 1919 roku*. Zwrot 49, 1999, č. 1, s. 5.
- 16 LATINIK, F.: *Walka*, s. 59.
- 17 VONDRÁČEK, Karel: *Boje na Těšínsku v r. 1919*. Vojensko-historický sborník 2, 1933, sv. 1, s. 128–179, zde s. 147, 150.
- 18 SZCZUREK, J.: *Z wielkich dni*, s. 35.
- 19 SKRZYPEK, Miłosz (ed.): *Protokoły posiedzeń Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego (1918–1920). Część II. Dokumenty dodatkowe*. Bibliotheca Tessinensis VIII, Series Polonica 5. Cieszyn 2016, s. 328.
- 20 Dopis malokunčického faráře Alojze Gałuszky vdově po kapitánu Hallerovi z 18. března 1919 zveřejněný na internetových stránkách Archiwum Narodowe w Krakowie, sign. AH 31, s. 1.
- 21 Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv Praha, fond Francouzská legie – p. pl. 21, č. k. 18, inv. č. 69–73, deník plukovníka Gillaina, Dodatek k historii Těšínské operace čs. p. pl. č. 21, leg. 1919, s. 4.
- 22 Vzpomínky Antoniho Walici, viz <http://www.zaolzie.karta.org.pl/> (stav k 1. 12. 2018).
- 23 PRZYBYLSKI, A.: *Walka*, s. 57; VONDRÁČEK, K.: *Boje*, s. 150.
- 24 VONDRÁČEK, K.: *Boje*, s. 150.
- 25 SZCZUREK, J.: *Z wielkich dni*, s. 69–70, 87.
- 26 Viz pozn. 20.
- 27 LATINIK, F.: *Walka*, s. 60.
- 28 Henryk Karol Taub, po maturitě v roce 1916 vstoupil do rakouského 20. haličského pěšího pluku pruského knížete Jindřicha umístěného v Krakově a Novém Sączu. Až 86 % jeho vojáků tvořili Poláci. Henryk Taub v jeho řadách bojoval na italské frontě, kde získal válečnou zkušenost, první vyznamenání a hodnost podporučíka.
- 29 IWAŃSKA, K.: *Cmentarz żydowski w Wadowicach*, s. 19, <http://wadoviana.eu/wp-content/uploads/2013/05/Cmentarz-%C5%BBydowski-w-Wadowicach.pdf> (stav k 2. 11. 2018).
- 30 Dopis dr Normy Pronaszkové (sestry Henryka Tauba) Kapitulie Medalu i Krzyża Niepodległości z 11. března 1939, viz Centralne Archiwum Wojskowe, KKiMN 90-267659, 169.
- 31 KUNERT, Andrzej Krzysztof – PRZEWOŃNIK, Andrzej: *Żydzi polscy w służbie Rzeczypospolitej I. Żydzi bojownicy o niepodległość Polski: 1918–1939*. Warszawa 2002, s. 284–285.
- 32 KRÓL, Stefan a kol.: *Biała księga zbrodni popełnionych w dniach 23. – 29.01.1919 roku na Śląsku Cieszyńskim przez wojska ppłk. Josefa Śnejdárka*. Cieszyn 2013 [WWW dokument] http://www.zaolzie.xf.cz/Bia%C5%82a%20ksi%C4%99ga_korekcja.pdf (stav k 2. 11. 2018); LATINIK, F.: *Walka*, s. 61.
- 33 KRÓL, S. a kol.: *Biała księga* (stav k 12. 3. 2018).
- 34 Národní archiv v Praze (dále jen NA Praha), fond Matriky židovských náboženských obcí, <http://www.badatelna.eu/fond/1073/reprodukce/?zaznamId=1024&reproId=192644> (stav k 12. 3. 2018).
- 35 IWAŃSKA, K.: *Cmentarz*, s. 20.
- 36 JANIK, W.: *Bitwa*, s. 79.
- 37 BÍLEK, Jiří: *Kyselá Těšínská jablička*. Praha 2011 s. 65 (zde 51 zabitých); VONDRÁČEK, K.: *Boje*, s. 150 (zde 73 zabitých).
- 38 *Památník vydaný ku slavnosti odhalení pomníku postaveného na hřbitově v Orlově padlým při osvobození Těšínska a za plebiscitu*. Orlová 1928, s. 14.
- 39 LATINIK, F.: *Walka*, s. 60.
- 40 PRZYBYLSKI, A.: *Walka*, s. 59.
- 41 *Z pamětníka wojennego ks. Karola Grycza, ewangel. proboszcza wojskowego w Krakowie*. Posel Ewangelicki, 1929, č. 51, s. 2.
- 42 MATUSIAK, Klemens: *Walki o Ziemię Cieszyńską w latach 1914–20. Pamiętniki*. Cieszyn 1930, s. 2017–2018.
- 43 *Z pamětníka*, s. 2.
- 44 SZCZUREK, J.: *Z wielkich dni*, s. 18.
- 45 *Z pamětníka*, s. 3.
- 46 UNICKI, Jan: *Kilka dni pod Skoczowem w styczniu 1919*. Cieszyn Zachodni, s. 5, 10; BIELSKI, T. S.: *Wspomnienia*, s. 2016.
- 47 PREININGER, Ladislav: *Přísaha. Deniky francouzského legionáře Ladislava Preiningera 1913–1940*. Praha 2001, s. 277–288.
- 48 KRÓL, S. a kol.: *Biała księga*, s. 11–12; LATINIK, F.: *Walka*, s. 61.
- 49 KRÓL, S. a kol.: *Biała księga*, s. 11–12.
- 50 TAMTÉŽ, s. 22.
- 51 NA Praha, fond Matriky židovských náboženských obcí, <http://www.badatelna.eu/fond/1073/reprodukce/?zaznamId=1024&reproId=192644> (stav k 12. 3. 2018).
- 52 KRÓL, S. a kol.: *Biała księga*, s. 15, 22.
- 53 List datovaný 18. března 1918 viz Archiwum Narodowe w Krakowie, sign. AH 31, s. 2.
- 54 ŚNEJDÁREK, J.: *Co jsem prožil*, s. 169.
- 55 DĘBSKI, Sławomir (red.): *Polskie Dokumenty Dyplomatyczne 1919 styczeń–maj*. Warszawa 2016, s. 239.
- 56 *Czas*, 7. 2. 1919, č. 32, s. 2.
- 57 *Z pamětníka*, s. 3.
- 58 TAMTÉŽ.
- 59 LATINIK, F.: *Walka*, s. 60–61.
- 60 SZCZUREK, J.: *Z wielkich dni*, s. 71.
- 61 JANIK, W.: *Bitwa*, s. 77.

CONTENTS

Volume 62 • 2019 • Number 1

1 Editorial

ARTICLES & STUDIES

3 **Boundary Delimitation in Silesia in 1742, with Regard to the Duchy of Těšín**

Michal Kubica

17 **Bloody Episode of the Czech-Polish War**

Kończyce Małe – Zebrzydowice, 26 January 1919

Daniel Korbelt

29 **Memorial to the War over Těšín Silesia in Orlová**

Lenka Nováková

MATERIALS

47 **Creed before Prosperity?**

A Probe into the Topic of Religious Migration and Emigration in Těšín in the Second Half of the 17th Century

Veronika Chmelařová

65 **Biodiversity of the Girová Peak and the Surrounding Area**

1st part – Botany

Agata Krausová – Tomáš Krajča

VARIOUS

75 Museum of Těšín Silesia in 2018 | Annual Report | *Zbyšek Ondřeka*

87 Interesting Invasive Species in Těšín Silesia | Raccoon Dog (*Nyctereutes procyonoides*, Gray, 1834) | *Vendula Zbytovská*

89 Reintroduction of Local Memory, or About the Renewed Cross in Lipina Forest in Frýdek | *David Pindur*

93 Václav Ševčík, a Forgotten Musician and Teacher from Ostrava | *Robert Musialek*

97 The Czechoslovak Border in Těšín Silesia and Kysuce in 1938 | *Zbyšek Ondřeka*

101 Fifty Years of the Festival Silesian Days in Dolní Lomná | *Monika Kupková*

113 A Hundred Years since the Birth of the Executed Airman and Resistance Fighter Vladimír Pitka | *Svatopluk Kučera – Ivanka Kučerová*

115 The Wind didn't Complete the Tune | *František Všetická*

117 Conference "Along the Dividing Line of the Old Monarchies and New Republics" in Katowice | *Ondřej Kolář*

118 For Olga Tlučková | *Jiřina Veselská*

121 The Dean and Vicar of Místek, Josef Maňák (1950–2018), through the Memories of a Priest | *Marek Večerek*

125 Mariusz Makowski, a Historian of Těšín, Museum Worker and Friend, now deceased | *Zbyšek Ondřeka*

FROM THE NEW LITERATURE OF (not only) TĚŠÍN SILESIA

127 Drápala, Daniel: Portáši. Historie a tradice

128 Jež, Radim – Pindur, David et al.: Dům, palác a zámek v hmotné kultuře Slezska / Dom, pałac i zamek w kulturze materialnej Śląska

131 Augustinková, Lucie – Barcuchová, Kateřina: Zámek v Rychvaldě. Stavba, obyvatelé, proměny

133 Jež, Radim – Pindur, David a kol.: Bohumín. Pohledy do minulosti města

134 Majer, Petr – Ondřeka, Zbyšek – Saheb, Jan: Českoslovenští legionáři z Těšínska

136 Przeperski, Michał: Nieznośny ciężar braterstwa. Konflikty polsko-czeskie w XX wieku

141 Hrkčková, Michaela: Antonín Kroča. Malíř života a duše

142 Sborník Státního okresního archivu Frýdek-Místek 15

REDAKČNÍ RADA

PhDr. Karel Bogar
prof. PhDr. Dan Gawrecki, CSc.
dr hab. Waclaw Gojniczek
doc. PhDr. Blažena Gracová, CSc.
prof. PhDr. Dušan Janák, Ph.D.
prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc.
PhDr. Jaromír Kalus
prof. PhDr. Irena Korbelařová, Dr.
doc. PhDr. Pavel Kouřil, CSc.
PhDr. Karel Müller
doc. PhDr. Pavel Šopák, Ph.D.
Mgr. Jiřina Veselská

REDAKCE

Odpovědný redaktor: PaedDr. Zbyšek Ondřeka
Výkonný redaktor: prof. PhDr. Rudolf Žáček, Dr.
Tajemník redakce: PhDr. Radim Jež, Ph.D.
Redaktor: PhDr. David Pindur, Ph.D.
Jazyková editace: Mgr. Lenka Ježová Bichlerová
Překlad resumé do anglického jazyka: Mgr. Lenka Mandryszová
Grafický návrh: Petr Kwašný, UPGRADE CZ s.r.o., Ostrava
Odevzdáno do tisku: 1. 7. 2019
Vyšlo: 26. 7. 2019
Tisk: PRINTO, spol. s r.o., Ostrava

ADRESA REDAKCE

Muzeum Těšínska, příspěvková organizace, Masarykovy sady 103/19, 737 01 Český Těšín
tel.: 558 761 216, fax: 558 761 223, IČ: 00305847
e-mail: radim.jez@muzeumct.cz

Články v tomto periodiku jsou recenzovány nezávislými recenzenty.

Časopis je evidován v Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

Nevyžádané rukopisy, fotografie a kresby se nevracejí. Za obsahy článků zodpovídají autoři.

Při úpravě rukopisu je nutno řídit se pravidly zveřejněnými na adrese: http://www.muzeumct.cz/pokyny_pro_autory/.

Časopis lze zakoupit v pobočkách Muzea Těšínska: ve Výstavní síni Musaion v Havířově, v Památníku životické tragédie v Havířově-Životicích, v Kotulově dřevěnce v Havířově-Bludovicích, ve Výstavní síni Muzea Těšínska v Jablunkově, ve Výstavní síni Muzea Těšínska v Karviné-Fryštátě, ve Výstavní síni Muzea Těšínska v Orlové-Lutyni, v Technickém muzeu v Petřvaldě, v Archeoparku v Chotěbuzi-Podoboře a dalších partnerských institucích.

Rozšiřuje vydavatel. Předplatné nebo jednotlivá čísla si lze objednat na výše uvedené adrese či tel. č. 558 761 225.

Vychází dvakrát ročně, cena jednoho výtisku je 100 Kč, celoroční předplatné činí 200 Kč + poštovné.

Členové Klubu Muzea Těšínska získávají časopis v rámci ročního předplatného 250 Kč.

Na obálce: Detail pamětní desky na pomníku 8. pěšího pluku Slezského na Hlavní třídě v Místku, foto David Pindur

Identifikační číslo: ISSN 0139-7605

Evidenční číslo MK ČR: E 11319

Podávání novinových zásilek povoleno Oblastní poštou v Ostravě

č. j. 2726/92-P/1 ze dne 30. 11. 1992.

Vydává Muzeum Těšínska, příspěvková organizace zřizovaná Moravskoslezským krajem.

MUZEUM TĚŠÍNSKA

ISSN 0139-7605

9 770139 760007